

ombudsman
veřejný ochránce práv

Petr Polák

JAK MŮŽE STÁT MAPOVAT PŘÍSTUPNOST ŠKOL? POZNATKY A DOPORUČENÍ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV

ŠKOLY BEZ BARIÉR

29/11/2023

PRAHA

- informovat, jak na požadavek přístupnosti škol reaguje **právní úprava**
- vysvětlit, proč by měl stát **soustavně mapovat** přístupnost škol a školských zařízení
- představit jeden z možných nástrojů mapování – **dotazníkové šetření** pro školy

RŮZNÉ ÚKOLY OCHRÁNCE

aneb přístupnost škol z různých pohledů

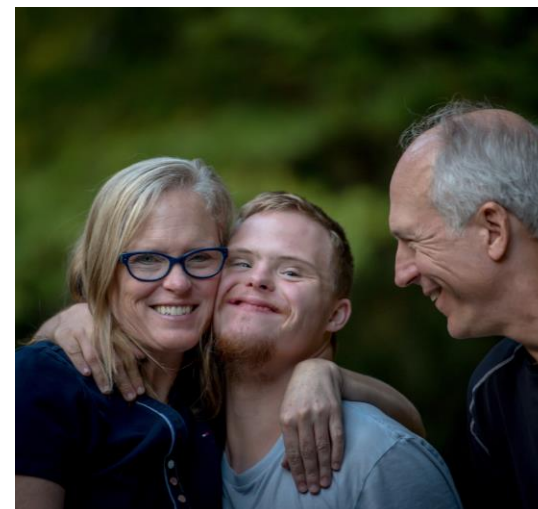
ombudsman
veřejný ochránce práv

**Ochrana před
nesprávným
jednáním
správních úřadů
(včetně
nečinnosti)**

**Ochrana před
diskriminací a
zajištění rovného
zacházení**

**Monitorování práv
lidí s postižením
podle Úmluvy
(10/2010 Sb. m. s.)**

RŮZNÉ METODY PRÁCE

Výzkumy a doporučení

**Bezbariérovost ve
stavebním právu**

sp. zn.:

3822/2021/VOP

**Poskytování
zdravotní podpory a
zdravotních služeb
ve školách**

sp. zn.: 63/2022/DIS

**Přístupnost
veřejných budov a
služeb lidem s
postižením**

sp. zn.: 32/2022/OZP

Veřejný ochránce práv

- Přijetí žáka s tělesným postižením na střední školu s „výhradou“ (sp. zn. 1231/2021/VOP)
- Nepřístupnost střediska výchovné péče pro zákonného zástupce, který se pohybuje na vozíku (sp. zn. [1309/2022/VOP](#))

Evropský soud pro lidská práva

- Enver Şahin proti Turecku (rozsudek ze dne 30. ledna 2018 ve věci č. 23065/12)
- Stoian proti Rumunsku (rozsudek ze dne 25. června 2019 ve věci č. 289/14)

Přesun pozornosti od člověka s postižením k **bariérám v postojích a prostředí**

Medicínský
model
postižení

Sociální
model
postižení

ÚMLUVA OSN O PRÁVECH OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

ombudsman
veřejný ochránce práv

- zásada nediskriminace, přístupnosti a **plného a účinného zapojení a začlenění** lidí s postižením do společnosti [čl. 3 písm. b), c) a f) Úmluvy]
- závazek přijmout veškerá **odpovídající legislativní, administrativní a jiná opatření** pro provádění práv uznaných v Úmluvě, a zdržení se jakéhokoli jednání nebo postupu, jež je v rozporu s Úmluvou a zároveň zajištění, že veřejné orgány a instituce budou jednat v souladu s Úmluvou [viz čl. 4 písm. a), d) Úmluvy]
- **přístupnost** (čl. 9 Úmluvy)
- **právo na vzdělání** (čl. 24 Úmluvy)
- povinnost **shromažďovat odpovídající informace**, včetně statistických dat a výsledků výzkumů (čl. 31 odst. 1 Úmluvy)

Neexistuje **ucelený kodex přístupnosti**.

- Vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících **bezbariérové užívání staveb**, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/2019 Sb., o **přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací** a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Ustanovení § 3 odst. 2 a 3 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (**antidiskriminační zákon**)
- Ustanovení § 16 odst. 2 písm. i) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (**školský zákon**)

PROČ BY STÁT MĚL DATA MÍT A K ČEMU BY BYLA DOBRÁ?

ombudsman
veřejný ochránce práv

Stát by mohl

- **určit školy**, které 1) splňují, 2) splňují částečně, 3) nesplňují požadavky přístupnosti stanovené obecně závaznými předpisy ve všech regionech České republiky a na všech úrovních vzdělávání,
- **určit potřeby škol a jejich zřizovatelů** v oblasti přístupnosti (potřeby mohou být legislativního, metodického, informačního, finančního charakteru),
- **popsat naplnění potřeb** různých skupin lidí s postižením ohledně přístupnosti ve školském prostředí,
- **informovat školy a jejich zřizovatele**, do jaké míry jsou přístupné pro různé skupiny lidí s postižením a jak mohou postupovat, aby se stávající situace zlepšila.

- Jednání s MŠMT a ČŠI
- Usnesení poradního orgánu VOP
- **Vytvoření pracovní skupiny** pro přístupnost škol (účastní se aktivně POV, NIPI, SONS, Teiresiás MUNI)
- 10 on-line zasedání v letech 2022-2023
- Vytvoření **dotazníku** a jeho pilotáž (I. čtvrtletí roku 2024)
- Vytvoření metodické pomůcky pro inspekční činnost
- Vydání **doporučení** ochránce pro MŠMT a ČŠI (II. čtvrtletí roku 2024)

ZÁKLADNÍ INFORMACE K DOTAZNÍKOVÉMU ŠETŘENÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

- Co **není vhodné** zjišťovat prostřednictvím dotazníku?
- Co **není cílem** mapování přístupnosti prostřednictvím dotazníku?
- Základní **principy** (autoevaluace, periodičita, respekt k administrativnímu zatížení škol, filtrování otázek)
- **Výsledek** mapování (zpráva o tom, zda je škola přístupná, částečně přístupná, nepřístupná)
- **Stupně** vzdělávání (základní a střední školy)
- **Druhy postižení** (tělesné, zrakové, sluchové, mentální)
- **Přístupnost** v čem? (fyzické prostředí, elektronické prostředí, výuka)

Šířka dveří hlavního vstupu je:

- A. Minimálně 1250 mm, s hlavním křídlem světlé šířky minimálně 900 mm
- B. Minimálně 800 mm
- C. Minimálně 700 mm

Jsou dveře toalety z vnitřní strany opatřeny vodorovným madlem?

- A. Ano
- B. Ne

PŘÍKLADY OTÁZEK PRO TĚLESNÉ POSTIŽENÍ - VÝUKA

ombudsman
veřejný ochránce práv

Jsou žáci s tělesným postižením ve vaší škole zapojeni do **doprovodných školních aktivit a akcí** (výlety, výstavy, představení, pobyty, kurzy apod.)?

- A. Ano
- B. Ne

Jsou **lavice a stoly**, které využívají žáci pohybující se na vozíku, uzpůsobeny pro výuku a poskytování souvisejících služeb (např. stravování)?

- A. Ano
- B. Ne

PŘÍKLADY OTÁZEK PRO ZRAKOVÉ POSTIŽENÍ - FYZICKÉ PROSTŘEDÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Jsou **štítky označující místnosti** opatřeny popiskem v Braillově písmu?

- A. Ano
- B. Ne

Podává výtah **akustické informace** o aktuálním poschodí a směru jízdy?

- A. Ano
- B. Ne

PŘÍKLADY OTÁZEK PRO ZRAKOVÉ POSTIŽENÍ – VÝUKA A ELEKTRONICKÉ PROSTŘEDÍ

ombudsman
veřejný ochránce práv

Má vaše škola **specifické formáty studijních materiálů pro žáky se zrakovým postižením** (např. přístupný digitální dokument, hmatový dokument textový, grafický, namísto standardních papírových či čistě vizuálních dokumentů, jako jsou grafické obrazové tabule, nebo videa)?

- A. Ano
- B. Ne

Jsou **internetové stránky školy** přístupné pro člověka s těžkým zrakovým postižením (uživatele odečítače obrazovky s hlasovým či hmatovým výstupem a zvětšovacího softwaru)?

- A. Ano
- B. Ne
- C. Nevíme/nejsme schopni posoudit
- D. Nemáme k dispozici / nepoužíváme

- **Stát má povinnost zajišťovat přístupnost škol** pro lidi s tělesným a zrakovým postižením (žáky, zákonné zástupce, vyučující a další zaměstnance).
- Mnoho opatření a bezbariérových řešení je již **právně upraveno**, ale někdy je obtížné je vymoci.
- Přijetí přiměřeného opatření (např. stavba výtahu, zpřístupnění intranetu) vůči konkrétnímu jedinci může být spojeno s **neúměrným finančním zatížením**.
- Ochránce navrhuje, aby stát mapoval přístupnost soustavně a školy a jejich zřizovatele **podporoval ve zvyšování přístupnosti**.
- Jedním z nástrojů může být **periodické dotazníkové šetření MŠMT a tematicky zaměřená inspekční činnost ČŠI**.
- Ochránce připravuje **doporučení**, v němž by státu (MŠMT a ČŠI) nabídnul, jak by mohl situaci mapovat.
- Budeme rádi za co **nejširší podporu při prosazování této iniciativy**.

DĚKUJI ZA POZORNOST

ombudsman
veřejný ochránce práv

www.ochrance.cz

www.ochrance.cz/srozumitelne/

www.eso.ochrance.cz

www.ochrance.cz/pristupnost/

www.ochrance.cz/vystupy/bulletin/

www.facebook.com/verejny.ochrance.prav

www.twitter.com/ochranceprav

www.instagram.com/verejny.ochrance.prav/

www.youtube.com/channel/UCdWvuDhPr0GVH1mISbWnNjQ

Kontakt: Odbor ochrany práv osob se zdravotním postižením,
petr.polak@ochrance.cz, +420 542 542 374